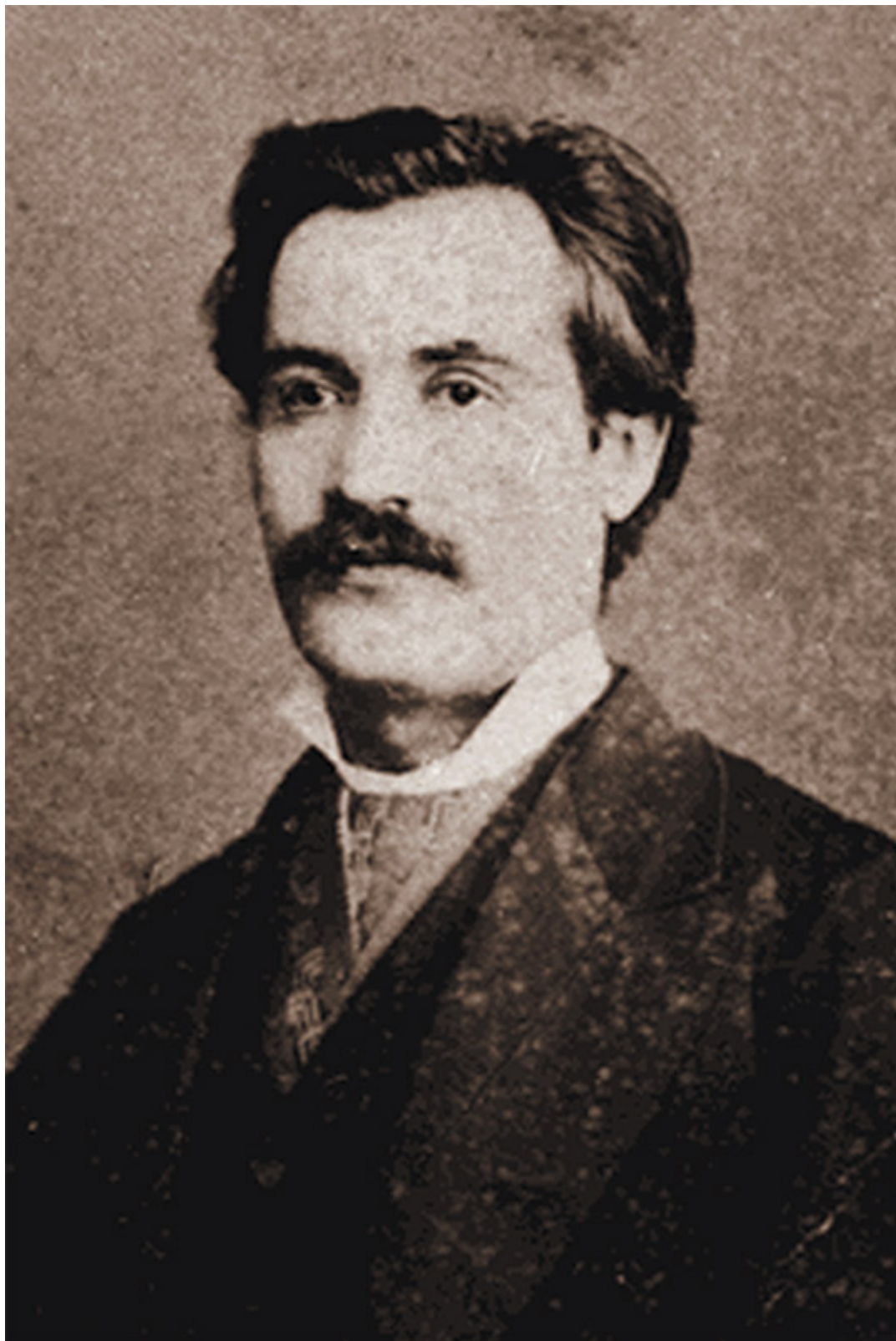

**[„UN EXEMPLU IZBITOR”] – de
Mihai Eminescu [20 aprilie
1882]**

Un exemplu izbitor de modul cum prosperă la noi instituțiunile cele mai folositoare este Școala de Belle – arte. Creată în 1864, această școală atât de necesară a vegetat în părăsire până astăzi și amenință a se pierde cu totul, din cauză că nu i se da[u] mijloacele necesare pentru a trăi și a da roadele ce are drept să aștepte societatea de la o asemenea instituțiune. Un guvern serios ar face din două lucruri unul: or i-ar da mijloacele necesare, or ar desființa-o cu totul. Guvernul de astăzi, guvern al vorbelor sunătoare și al frazelor seci, se mulțumește a conserva titlul de Școala de Belle – arte, fără a-i da mijloacele necesare de a trăi. De aceea on. d. Aman, iubitul nostru pictor, s-a văzut nevoit încă de anul trecut să-și dea demisiunea ce urmează:

Domnule ministru,

La 1864 s-au creat mai multe școli profesionale, între care și Școala de Belle – arte. Necesitatea unei asemenea creațiuni s-a dovedit îndată prin înscrierea a 40 de elevi. Mulți dintre ei au părăsit funcțiuni bine retribuite pentru a îmbrățișa această artă. Profesorii asemenea au arătat mult zel și satisfacțiune văzându-se înconjurați de atâți juni decisi a lucra.

Trei ani trecuseră și, Școala de Belle – arte nefiind prevăzută în legea Instrucțiunii Publice, putu fi cu înlesnire ștearsă din buget în anul 1867; această supresiune fu făcută sub motiv de echilibrare a bugetului, motiv care se invoacă întotdeauna de câte ori se simte necesitate de economii în prejudiciul bugetului Instrucțiunii Publice. Să constatăm aci dezinteresarea d-lor profesori ce au continuat cursurile d-lor gratis în timp de 6 luni, până când ministrul succesor d-lui Strat a căutat să repare greșeala făcută de predecesorul său, înființând din nou școala. Mulți din elevi, și încă din cei mai buni, în intervalul acesta, și-au pierdut orice iluziune care nutrea speranțele și viitorul lor și au părăsit școala.

Cu toate peripețiile și descurajările de tot felul, școala 'și

urmă cursul și putem lesne constata că rezultatele sale au fost mai presus de așteptare. Toate catedrele de desen și caligrafie, ce erau ocupate în mare parte de străini fără cunoștință de ceea ce li se cerea a predă, sunt acum ocupate de tineri ieșiți din Școala dr Belle – arte; mai mulți au devenit artiștii cunoscuți publicului, trăind independenți în urma profesiei lor. Expozițiunile anuale ce s-au putut face în urmă cu opere și creațiuni naționale au dovedit asemenea începutul artei existente la noi. Toate acestea, d-le ministru, d-voastră personal le cunoașteți ca unul ce ați urmat progresele sale, la care nu puteți decât a vă interesa, fiindcă ați lucrat pentru instituirea ei ca secretar general al Ministerului al cărui șef suprem sunteți astăzi. Nu-i mai lipsa acestei școli decât o lovitură puternică pentru dezmembrarea ei și această ultimă lovitură a fost dată de predecesorul d-ei voastre ștergând bursele ce mai rămăseseră elevilor fără mijloace.

Este constatat, domnule ministru, că nu numai la noi, dar în genere, afară de mici excepțiuni, cei ce vin a îmbrățișa artele frumoase aparțin junimii fără mijloace; de aceea mai la toate națiunile, chiar în secolii trecuți, s-au instituit burse pentru întreținerea elevilor lor. Căci iată ce se întâmplă fără această măsură salutară: elevii se înscriu pe toată ziua și urmează mai mult sau mai puțin regulat; însă, îndată ce au putut obține cel mai mic rezultat, caută a profita pentru întreținerea lor și de acolo faceri de portrete după fotografii etc., de la care nu pot trage decât folosul bănesc sau a se înscrie la vro catedră vacanță a vrunei pensionat și prin urmare a neglija școala. Iată cauza de unde profesorii se văd înconjurați neconținut de începători și, abia 'și pun speranțele pe unii din ei pentru a obține un rezultat satisfăcător pentru dânsii și, când să devie utili țării, [î]i vede dispărând.

Ce satisfacțiune poate dar avea un profesor al unei asemenea instituțiuni? Apuntamentele desigur că nu, fiind mai mult

decât ridicule, de 200 și 300 lei maximum. Cum vedeți, domnule ministru, această școală, cu toate rezultatele ce a putut da și de care mă îndoiesc a le mai obține în viitor de vom continua pe aceeași cale, trebuie să se desființeze ca un ce inutil sau, ceea ce este dorit de toți, să se reformeze serios, după cum subsemnatul am avut onoarea să cer în repetite rânduri; rapoartele din 17 septembrie 1879, din 1 decembrie 1879 etc. vorbesc în acest sens.

După o experiență de 17 ani la direcțiunea acestei școale să-mi permiteți, domnule ministru, a vă espune vederile mele, spre a putea servi când s-au constatat de domnia voastră că școala aceasta, de unde s-au recrutat până acum profesorii pentru școalele secundare, are necesitatea să i se prelungească existența.

Propun dar :

1. Zece bursieri cu o subvențiune de cel puțin 60 lei pe lună pentru fiecare elev.
2. Ca orașele principale să trimită câte un bursier care, după terminarea studiilor, să stăruiască în comuna ce l-a subvenționat ca om special pentru tot județul.
3. Să se stipuleze prin lege ca școala să fie tratată ca școalele speciale cu facultățile de la Universitate, potrivit proiectului de lege alipit la raportul no. 73 din 1 decembrie 1879.
4. înființarea secțiunii de Arhitectură, indispensabilă pentru a se învăța desemnul liniar cerut concurenților aspiranți la catedrele secundare.
5. A se spori apunamentele profesorilor conform specialității ce profesează.
6. Să se prevadă o sumă drept recompensă pentru artiști ce vor produce opere de merit și naționale.

Până la acordarea celor de mai sus arătate, fără de care nu se

poate aștepta nici un rezultat serios, binevoiți, d-le ministru, a primi demisiunea mea de director al Pinacotecii și Școlii de Belle – arte din București.

Primiți vă rog, domnule ministru, încredințarea prea distinsei mele considerațiuni.

În urma acelei demisiuni i s-a promis din toate părțile concursul pentru a așeza școala pe baze serioase și puternice. Și d-l Aman a consimțit a și-o retrage. Dar speranțele sale au rămas zadarnice. Și, după ce l-au trămis câțeva vreme de la comisia bugetară la primul ministru și de la primul ministru la comisia bugetară, d-l Aman s-a convins că guvernul nu caută să aibă o instituție folositoare, ci numai un titlu frumos, Școala de Belle – arte, și și-a dat din nou demisiunea ce urmează, de astă dată definitiv.

Astfel prosperă instituțiile cele mai neapărate sub guvernul liberal! Astfel se încurajează chiar oamenii cei mai zeloși pentru a servi țara lor. Iacă cea de a doua demisiune:

Domnule ministru,

La 29 septembrie 1881 am avut onoarea a vă adresa un raport asupra situațiunei Școalei de Belle – arte, ce am onoare a dirige, raport în care espuneam îmbunătățirile indispensabile școalei pentru a o face să dea rezultatele ce țara este în drept a aștepta de la o asemenea instituțiune. Terminam acest raport prin următoarele linii:

„Până la acordarea celor de mai sus arătate, fără de care nu se poate aștepta nici un rezultat serios, binevoiți, domnule ministru, a primi demisiunea mea de director al Pinacotecii și Școalei de Belle – arte”.

Atunci ați binevoit, domnule ministru, a mă ruga să, rămâi la postul meu, făgăduindu-mi a introduce în viitorul buget

îmbunătățirile reclamate de mine și eu m-am conformat dorinței domniei voastre.

Acum însă, primind bugetul și esaminându-l, am dovedit că nu numai nu s-a adus cea mai mică îmbunătățire, ci, din contră, s-a suprimat și suma alocată pentru expozițiunile anuale, singura încurajare pentru artiștii români.

În asemenea condițiuni cred de prisos a mai stărui la postul meu și vă rog din nou, d-le ministru, a primi demisiunea mea.

Așa cum se află Școala de Belle – arte din București nu poate produce nici un rezultat satisfăcător; o îmbunătățire este de urgență necesară sau, dacă aceasta nu se poate, școala trebuie suprimată; căci banii ce se cheltuiesc pentru a fi rău întreținută, după cum se află în momentul acesta, se numesc bani pierduți.

Primiți, domnule ministru, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro